

vergadering **C72**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 6 december 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van landbouwactiviteit op de drinkwaterwinningen in Vlaanderen – 705 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de reële emissies van houtverbranding – 714 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitstoot door huishoudelijke houtverbranding – 736 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over ruimtelijke planning voor water in steden – 725 (2022-2023)	12
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van de verharding in Vlaanderen – 726 (2022-2023)	15
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de motie van vijf gemeentebesturen over de geluidsoverlast door Brussels Airport – 763 (2022-2023)	18
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van het gemeenschappelijk landbouwbeleid op het omgevingsbeleid – 773 (2022-2023)	23

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobbacq aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van landbouwactiviteit op de drinkwaterwinningen in Vlaanderen – 705 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobbacq heeft het woord.

Bruno Tobbacq (Vooruit): Minister, Europese richtlijnen en Vlaamse wetgeving en decreetgeving rond bijvoorbeeld nitraat, maar ook richtlijnen en wetgeving rond pesticiden, bestrijdingsmiddelen zijn tot stand gekomen omdat de vervuiling die afkomstig is van landbouw een vrij nefaste impact kan hebben op volksgezondheid, biodiversiteit, op levenskwaliteit, en meestal via de omweg van oppervlaktewater waarin dat gelooft wordt en grondwater waarin dat uiteindelijk doorsijpelt en terechtkomt.

Nu, die richtlijnen en decreten zijn op zijn zachtst gezegd niet heel recent, die gaan al een hele tijd mee. Het probleem is al een hele tijd bekend, maar we merken wel dat in Vlaanderen, maar ook elders, de kwaliteit van oppervlaktewater en drinkwater – en voornamelijk de aantasting door dit soort landbouwgerelateerde vervuiling – niet echt vooruitgaat en in een aantal gevallen zelfs achteruitgaat. We stellen vast dat dat niet enkel in Vlaanderen is; Nederland heeft een vergelijkbaar probleem met de intensieve veehouderij. We stellen ook vast dat er de voorbije jaren op verschillende plaatsen drinkwaterwinningen, grondwaterwinningen gesloten zijn, meestal wegens nitraatvervuiling. In Vlaanderen is de trend qua intensivering van de landbouw en qua stagnering van het verbeteren van de waterkwaliteit nogal vergelijkbaar.

Minister, naar aanleiding van de Nederlandse voorbeelden had ik graag van u gehoord of er inderdaad in Vlaanderen de voorbije jaren drinkwaterwinningen gesloten werden door vervuiling met nitraten en/of pesticiden. Is daar een trend duidelijk? Neemt dat toe of neemt dat af?

Zien we acute problemen in specifieke regio's? Of is het probleem stilaan algemeen in Vlaanderen?

Is dat een vervuiling die achteraf gezuiverd kan worden? Op welke manieren en met welke kosten? Wie betaalt dan de kosten indien de vervuiling opgeruimd, gesaneerd of gezuiverd moet worden? Het zijn allemaal vragen in het kader van onder andere de evaluatie van het Mestactieplan (MAP) die eraan komt – hopelijk een nieuw plan dat eindelijk eens iets doet. Ik wilde ze graag nu stellen voor we aan de volgende stap van dat debat beginnen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Sluitingen, zoals in Nederland het geval is, zijn er de voorbije jaren nog niet gebeurd. Maar dat betekent natuurlijk niet dat we moeten stilzitten. Het is duidelijk dat pesticiden en nitraten zowel in de oppervlaktewaterwinningen als in het ondiepe grondwater een groot risico vormen voor het behouden van de goede kwaliteit. Een slechte kwaliteit van het innamewater leidt namelijk tot innamestops in spaarbekkens en in extremis tot het sluiten van winningen. Problemen doen zich blijkbaar vooral voor bij innamegebieden van De Watergroep en dat heeft voor alle duidelijkheid te maken met de omgevingsfactoren, niet met het waterbedrijf zelf.

Ik geef wat meer uitleg: wat betreft oppervlaktewaterwinningen zijn De Blankaart en Kluizen bekende voorbeelden. Is de waterkwaliteit te slecht, dan wordt er niet ingenomen in het spaarbekken. Dit kan maanden duren en zet de bevoorradingszekerheid onder druk. In tijden van droogte kunnen we ons dit eigenlijk niet permitteren.

Ook bij grondwaterwinningen doen zich problemen voor, voornamelijk bij winningen in ondiepe grondwaterlagen. Die zijn het meest gevoelig aan vervuiling. Een aantal voorbeelden hiervan zijn de gedeeltelijke uitdienstname van de winning in Bertem, de gedeeltelijke en tijdelijke uitdienstname van de winning Berlare-Zele en de tijdelijke uitdienstname van de bronopvang Montenaken.

Is er een toenemende of afnemende trend te zien? Dat was de tweede vraag. Wat de trends betreft, ga ik eerst in op nitraat. Voor grondwaterwinningen is de gemiddelde jaarconcentratie tussen 2015 en 2018 gedaald. De globale evolutie lijkt gunstig, maar wordt verder opgevolgd. Want als je kijkt naar de individuele putten, dan blijken er in een aantal gebieden wel stijgende nitraatgehaltes. Dit is zo in Hoeilaart, Venusberg, Puttebos, Korbeek-Dijle en Lauw. Dit is zorgwekkend. Voor meer details verwijs ik naar de jaarrapporten van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

In oppervlaktewaterwinningen verbeterde voor nitraten de situatie sinds 1997 geleidelijk tot het najaar van 2018. Toen werd gedurende drie maanden een overschrijding van de drinkwaternorm vastgesteld. Ook de daaropvolgende winterperiodes waren nitraten problematisch voor inname. We zien de laatste jaren dus weer een stijging van de nitraatconcentraties in oppervlaktewater, dus sinds 2018. Voor De Blankaart worden weer concentraties ver boven de norm gemeten en dit gedurende al een langere periode. Ook zijn er regelmatig incidenten door het lekken van mest- en/of silosappen met soms hoge piekconcentraties tot gevolg. Een betere bescherming van ons drinkwater is dus zeker een must. Dat is ook een uitgangspunt voor het MAP-overleg, waar ernstig gezocht wordt naar oplossingen.

Wat betreft pesticiden in oppervlaktewater worden voornamelijk in het IJzerbekken en in mindere mate het spaarbekken in Kluizen van maart tot september zeer hoge concentraties van pesticiden gemeten. De inname van water ligt daardoor regelmatig stil. Het gaat om een heel gamma aan verschillende stoffen die worden waargenomen. Daarnaast worden in het najaar ook vele overschrijdingen van de drinkwaternorm voor metaldehyde vastgesteld. Vooral dat laatste is problematisch omdat deze stof niet goed verwijderd kan worden.

Het laatste jaar wordt een lichte verbetering waargenomen in de innamegebieden voor de waterproductiecentra Dikkebus en Zillebeke, maar het is nog niet duidelijk of dit door de droge omstandigheden komt of door de sensibiliseringsacties.

Voor grondwater worden zowat in alle kwetsbare winningen werkzame stoffen of metabolieten waargenomen, meestal in concentraties lager dan de drinkwaternorm. In enkele winningen komen verontreinigingspieken voor. Zodra een stof wordt waargenomen, is deze meestal aanwezig voor lange tijd. Ook hier verwijs ik naar meer details in het rapport van de VMM.

Zijn er specifieke regio's waar de problematiek acuut is? De problematiek is inderdaad per regio specifiek en tevens gekoppeld aan het type winning, zoals ik reeds meegaf in een aantal voorbeelden.

Welke maatregelen kunnen worden genomen om de vervuiling te zuiveren? Een bijkomende zuiveringsstap is steeds een 'end of pipe'-maatregel. Dit is niet wat te verkiezen is, want de kwaliteit van het water moet goed genoeg zijn om er zonder een extra zuiveringsstap drinkwater van te kunnen maken. Dat is de Europese richtlijn. Vergeet ook niet dat deze extra zuiveringsstap geld kost en dus in de factuur van de mensen terechtkomt.

Alle reguliere oppervlaktewaterproductiecentra hebben ondertussen een zuiveringsstap met actief kool. Maar hoe meer vervuiling er op het actief kool vastplakt, hoe vaker die vervangen moet worden.

In het productiecentrum in Oostende gebeurt een doorgedreven zuivering via omgekeerde osmose. Ook dat is een erg kostelijke techniek. Water-link bouwt in Oelegem een gelijkaardige installatie, als back-up voor wanneer gewone zuivering niet volstaat.

Wat nitraat betreft, is de situatie anders. Daarvoor bestaan gewoonweg geen afdoende zuiveringstechnieken. Te hoge concentraties leiden dan ook tot een innamestop. Dit is niet alleen een risico om de goede drinkwaterkwaliteit te blijven verzekeren, het is ook een risico voor de bevoorradingszekerheid. Het is dus belangrijk dat er zo weinig mogelijk nitraat in het oppervlaktewater terechtkomt.

Wie draait op voor de kosten van dergelijke maatregelen? Dat is natuurlijk de belastingbetaler want dat wordt doorgerekend via de drinkwaterfactuur.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik had gehoopt op een antwoord dat iets geruststellender was. Het begon zo, maar ik ben een beetje in de war door een deel van het antwoord, minister. Aan de ene kant zegt u immers dat er nog geen sluitingen geweest zijn zoals in Nederland, aan de andere kant hoor ik u wel zeggen dat er op verschillende plaatsen innamestops zijn. Wat is dan het verschil tussen een innamestop en een sluiting?

Als het gaat over grondwater stel ik tot mijn eigen verbazing – dat is mijn volgende bijkomende vraag – vast dat er ook in mijn eigen provincie ... Ik dacht dat het voornamelijk een probleem was van West-Vlaamingen die op basis van uw antwoord meer reden hebben om zich zorgen te maken over wat er onder hun voeten vloeit dan over wat er boven hun hoofd zal hangen. Maar ook Vlaams-Brabant komt aan bod: Bertem, Montenaken, Hoeilaart, Korbeek-Dijle, dat zijn allemaal locaties die ik bijzonder goed ken, maar waarvan ik eerlijk gezegd niet op de hoogte was dat daar innamestops of sluitingen of beperkingen waren.

Ik zou dus ten eerste toch willen aandringen of vragen of het mogelijk is om daar iets opener over te communiceren dan vandaag het geval is. Ik twijfel er geen seconde aan dat men bij De Watergroep en bij de andere drinkwatermaatschappijen verantwoordelijk omgaat met de beslissingen om op een bepaald moment een innamestop te doen of bijkomende zuivering te voorzien, maar het is toch ook belangrijk om aan de bevolking, aan klanten, aan mensen die er uiteindelijk voor betalen, open te communiceren over waar en waarom er winningen tijdelijk of definitief moeten worden gesloten of innamestops gebeuren. Het is perfect mogelijk om dat technisch te doen, denk ik, om via een online dashboard, via een duidelijke communicatie aan de bevolking te laten weten waar die problemen zich voordoen, wanneer die problemen zich voordoen en wat eraan gedaan wordt.

Ik vind het wel een beetje pijnlijk om vast te stellen dat je dat misschien moet gaan zoeken in het jaarverslag van de VMM, in het beste geval, waar dan een kleine vermelding zal staan. Dit heeft absoluut nood aan een veel bredere communicatie en mensen hebben het recht om duidelijk te weten wat, waar en waarom dingen gebeuren.

Ten slotte zou het misschien ook nuttig zijn – maar misschien moeten we daar de drinkwatermaatschappijen over bevragen – te weten wat de echte bijkomende kosten zijn die vandaag reëel worden uitgegeven. U hebt verwezen naar een aantal technieken: de actieve koolfilters, de omgekeerde osmose. Ik kan mij bij de techniek misschien nog een heel klein beetje voorstellen, maar er is ook niet echt duidelijkheid over wat de meerkosten daarvan zijn, echt cijfermatig. Wat betekent dit? Voor de elektriciteit weten we ondertussen perfect wat al de dingen bijna tot na de komma betekenen in de stroomfactuur van de mensen, voor de drinkwaterfactuur weten we dat eigenlijk niet. Als je dit soort dingen hoort, is het misschien

wel nuttig dat we daar ook eens aan beginnen, om bijvoorbeeld op de drinkwaterfactuur een post 'zuiveringskosten' aan te brengen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Tobback, er zijn inderdaad geen definitieve sluitingen geweest. Die innamestops zijn tijdelijke stopzettingen. Wanneer de kwaliteit van de waterwinning de norm overschrijdt, zet men die tijdelijk stop tot men weer de norm bereikt. Men zegt ons dat het vooral in het pesticideseizoen is en ook in het winterhalfjaar, wanneer overbemesting uitspoelt, dat de winning tijdelijk stilgelegd wordt.

Twee maanden geleden hebben we een hele discussie gehad rond het mestactieplan waar heel duidelijk aangegeven werd – niet alleen door mij, maar ook door de experts – dat er stappen gezet moesten worden die tot effectiviteit leiden. Een van de dingen die we ook wisten, was dit natuurlijk. We hebben toen aan de drinkwatermaatschappijen gevraagd hoeveel dat kost, want iemand betaalt dat natuurlijk. Het is allemaal mooi en gemakkelijk om te zeggen dat we niet veel gaan doen. Ik heb toen ook aan de drinkwatermaatschappijen gevraagd om dat te communiceren naar aanleiding van de hele discussie met het MAP. Ik heb vastgesteld dat men dat niet gedurfd heeft. Men heeft toen niet gecommuniceerd. De vraag is wel gesteld geweest. Mijn diensten en ik hebben toen een tsunami van kritiek gehad. De administratie had daar toch wel schrik van. Maar dit zijn kosten waarvan de samenleving moet weten dat er wel iemand voor opdraait. Ik hoop dan ook dat de drinkwatermaatschappijen die exact weten hoeveel de kostprijs is – want een nieuwe winning kost minstens 10 miljoen euro – dat ook bekendmaken.

Misschien is het ook een idee om de drinkwatermaatschappijen hier uit te nodigen. Dat is iets dat bestaat, maar wat niet zichtbaar is. Dat wordt ook niet gecommuniceerd want er zijn inderdaad een aantal keren tijdelijke innamestops. Het is misschien ook niet slecht dat dat hier in het parlement ten gronde bekeken wordt en dat jullie ook zicht hebben op de kostprijs. Dat is niet slecht, ook naar aanleiding van het nieuwe MAP waar men nu hopelijk in het overleg zal uitraken.

De voorzitter: Minister, informatief: wij hebben een afspraak met de drinkwatermaatschappijen. Zij komen naar onze commissie op 31 januari, heel kort dag dus. Dan kunnen we ook met hen rechtstreeks in overleg gaan.

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik kan er grotendeels – om niet te zeggen helemaal – in komen. Het verbaast me wel een beetje dat de Vlaamse overheid blijkbaar niet zelf rechtstreeks over de informatie beschikt, over de sluitingen, de innamestops en de periodiciteit daarvan. Of misschien heb ik dat verkeerd begrepen. Ofwel kunt u me nu zeggen dat u me dit gaat bezorgen, in het andere geval dien ik een schriftelijke vraag in om een overzicht te hebben van welke innamestops van grondwater- en oppervlaktewinningen er de voorbije jaren op welke momenten, op welke plaatsen geweest zijn. U mag me nu toezeggen dat u me dat sowieso gaat bezorgen. Dat is voor mij ook goed. Anders maak ik een schriftelijke vraag. Maar het zou wel bijzonder helpen om bijvoorbeeld ook ter voorbereiding van de hoorzitting met de drinkwatermaatschappijen die informatie snel te hebben. Want nogmaals: ik vind het bijzonder bizar dat ik moet horen dat er in mijn eigen provincie toch blijkbaar een hele reeks winningen met problemen kampen zonder dat daar ooit over gecommuniceerd geweest is. Dat is niet normaal.

Ik zou dus graag die informatie hebben. Ik zie u knikken. Dan moet ik geen vraag meer indienen. We krijgen die sowieso.

De voorzitter: Mijnheer Tobback, de minister en het kabinet geven aan dat we die info zullen hebben ter voorbereiding van onze afspraak met de drinkwatermaatschappij op 31 januari. We zullen die via de secretaris aan alle leden van deze commissie ter voorbereiding overmaken en we zullen aan de drinkwatermaatschappijen zeggen dat we ook over dat thema wensen te praten.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de reële emissies van houtverbranding – 714 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitstoot door huishoudelijke houtverbranding – 736 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

– Bruno Tobback treedt als voorzitter op.

Wilfried Vandaele (N-VA): De Standaard berichtte over Noors onderzoek dat een beduidend hogere fijnstofuitstoot bij houtverbranding aantoonde, wanneer het vergeleken wordt met de huidige labotesten om kachels te normeren volgens Europese regelgeving. De normen die we hanteren, vloeien voort uit de Europese Ecodesign-richtlijn.

Als onderdeel van de Green Deal huishoudelijke houtverwarming werd ook een literatuurstudie over het kunnen inschatten van de reële emissies van houtverbranding uitgevoerd. We merken dat testen met verbranding onder optimale omstandigheden sterk afwijken van het reële gebruik. Ik herinner me de discussies over de uitstoot van auto's. Dat was hetzelfde verhaal. Wat je onder ideale omstandigheden uittest, wijkt af van de werkelijkheid. Dat geldt ook hier. Een actiepunten uit de Green Deal betrof de kennisopbouw over de reële emissies van nieuwe stooktoestellen en het in kaart brengen ervan. Dat brengt me tot een aantal vragen, minister.

Hoe beoordeelt u de huidige testmethodiek voor houtkachels, in het licht van deze bevindingen?

De Green Deal huishoudelijke houtverwarming liep ten einde. Er werd een eindrapport in het vooruitzicht gesteld voor november 2022. Kunt u de belangrijkste bevindingen en vervolgstappen meedelen?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, in tijden van koopkrachtcrisis en torenhoge energiefacturen zoeken mensen naar allerlei alternatieve verwarmingsbronnen. Daarbij stijgt de verkoop van stooktoestellen en brandhout, en ook vochtig en vervuild hout belandt in de kachels.

Een recente Noorse studie toont aan dat de fijnstofuitstoot van moderne houtkachels een pak hoger ligt dan uit de officiële testen blijkt. Het is zoals bij dieselgate. Er wordt uitvoerig getest in vrij onrealistische omstandigheden. Dat is ook wat Frans Fierens, onderzoeker bij de Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu, in De Standaard van 28 november 2022 heeft verklaard.

De Noorse studie nam vijf moderne houtkachels die aan de Ecodesignnormen voldoen onder de loep. Wanneer de kachels worden onderworpen aan de officiële Europese testen, waarbij men uitgaat van een ideaal scenario, waarbij hout met een lage vochtigheid, zonder schors en met een perfecte luchttoevoer en stapeling gestookt wordt, is de uitstoot zeer beperkt. Als men de testomstandigheden aanpast aan een realistischere houtstook dan de strengere Noorse test, vindt men een uitstoot die gemiddeld zeven keer hoger is dan bij de officiële Europese test. Er is op basis van de huidige test geen enkele garantie dat nieuwe kachels in de realiteit minder vervuילend zijn. Dat zijn niet mijn woorden, dat zijn woorden van onderzoekers die dit grondig hebben onderzocht. Hieromtrent heb ik de volgende vragen voor de minister.

Wat is uw reactie op de resultaten van de Noorse studie en in welke mate zijn deze relevant voor uw beleid in Vlaanderen? Wat gaat u daar verder mee doen?

Op welke manier worden er in Vlaanderen ook dergelijke testen en studies uitgevoerd? Welke normen en omstandigheden van houtkeuze, vochtigheid en schors zult u daarbij hanteren?

Aan het begin van het houtstookseizoen heb ik u recent nog over deze materie bevroegd. Ik wist toen al dat de verkoop in de lift zat en alleen maar zou stijgen. Dat is nu bewezen. Ik heb toen gepleit om de vinger op de wonde te leggen en te zorgen voor extra sensibilisering en informatiedeling op korte termijn. In antwoord op een vraag van 4 oktober 2022 hebt u gezegd dat u dat zou doen. Ik heb intussen wel al een actie gezien van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Is dat de actie die intussen werd gelanceerd? Staan er nog zaken op stapel? Mogen we nog nieuwe dingen verwachten?

In hetzelfde antwoord gaf u aan dat er op korte termijn extra ondersteuning aan lokale besturen zou worden voorzien, aangezien zij in de eerste lijn staan bij hinderklachten. Ik kan getuigen dat er in mijn eigen gemeente Kampenhout daaromtrent een dagdagelijkse problematiek is. Buren klagen over een huis dat alleen door een kachel wordt verwarmd. De politie is daar al heel vaak ter plaatse geweest, maar dat geraakt momenteel niet opgelost. Ik ken het uit de praktijk. Op welke manier zult u extra ondersteuning geven aan lokale besturen die met dit type problematiek te kampen hebben?

Welk gevolg werd tot dusver gegeven aan de tussentijdse rapporten en resultaten van de Green Deal huishoudelijke houtverwarming? Denk bijvoorbeeld aan de code van goede praktijk rond het gebruik van toestellen, alsook de haalbaarheid tot uitfasering van de oude en de meest vervuילende kachels.

Uit een antwoord op schriftelijke vraag nummer 19 van collega Schauvliege gaf u aan dat het eindevaluatierapport van die Green Deal in de loop van de maand november 2022 zou worden opgeleverd. Wanneer zal die beschikbaar zijn? Zal die verlengd worden? Welke bijstellingen zullen er eventueel komen ten opzichte van de eerdere Green Deal?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Houtkachels die momenteel op de Europese markt worden gebracht, moeten voldoen aan de Europese Ecodesign-eisen van de Verordening 2015/1185. Deze verordening laat momenteel drie testmethoden toe om te controleren of de fijnstofuitstoot van kachels in gestandaardiseerde labo-omstandigheden voldoet aan de opgelegde stofnormen van de verordening, met name de Duitse, die de meest gebruikte methode is in Europa. Er is daarnaast ook nog de Engelse methode en de Noorse methode. Met de Noorse methode, beschouwd als een meer representatieve methode dan de Duitse en de Engelse methode, wordt een aanzienlijk hogere fijnstofuitstoot gemeten dan met deze twee andere methoden. Daarbij

moet echter ook vermeld worden dat de Ecodesign-stofnormen gekoppeld aan de Noorse meetmethode veel hoger liggen dan de Ecodesign-stofnormen gekoppeld aan de Duitse meetmethode.

Laat het duidelijk zijn dat de Europese Ecodesign-producteisen die vanaf 1 januari 2022 op nieuwe houtkachels van toepassing zijn en waarvan de naleving wordt gecontroleerd in gestandaardiseerde labo-omstandigheden, onvoldoende garantie bieden om de uitstoot van het fijnstof en de andere geregelde pollutanten ook bij reëel gebruik van het nieuwe toestel voldoende laag te houden.

(De vergadering wordt geschorst wegens een ontruimingsoefening.)

De voorzitter: Welkom terug, ik ben blij om iedereen heelhuids terug te zien.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De uitstoot bij reëel gebruik kan, zoals uit verschillende studies reeds is gebleken, vele malen hoger zijn dan wat mag worden verwacht conform de geldende Ecodesign-eisen. Dit is deels het gevolg van de testmethoden die gebruikt worden voor de controle van de naleving van de Ecodesign-eisen, vermits deze methoden niet representatief zijn voor de ganse stookcyclus en het reële stookgedrag. De meetmethodes werden ontwikkeld om verschillende toestellen te kunnen vergelijken, en niet zozeer om de reële emissies te meten. Ik roep de Europese Commissie dan ook op om bij de herziening van de Ecodesign-eisen in 2024 meer representatieve meetmethodes te ontwikkelen en te verplichten en ze moet die ook opleggen om de stofnormen aan te scherpen.

Dan beantwoord ik de vragen over de Green Deal. Die is inderdaad van start gegaan op 22 oktober 2018 en liep ten einde op 22 oktober 2022. De eindevaluatie die conform artikel 10 van de Green Deal na afloop ervan diende te worden opge maakt, kun je raadplegen via de website van de Green Deal: <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/klimaat-en-milieu/groene-economie/green-deals/green-deal-huishoudelijke-houtverwarming>.

Deel 3 van het eindevaluatierapport bevat de conclusies en de aanbevelingen. Op basis van deze conclusies, en meer in het bijzonder de gemaakte vorderingen in de uitvoering van de Green Deal, beveelt de stuurgroep aan om de Green Deal niet te verlengen. Het beleidsvoorbereidend werk is grotendeels uitgevoerd en het is nu een kwestie om de Green Deal-output te vertalen in concrete beleidsmaatregelen en actie. Een Green Deal is een ideaal vehikel om diverse actoren samen te brengen en te laten samenwerken, maar niet het geschikte instrument om beleid te ontwikkelen. Dat is en blijft in hoofdzaak de taak van de overheid. Het is onze intentie om het vervolgtraject op de Green Deal vast te leggen in de geactualiseerde versie van het Vlaams luchtbeleidsplan 2030, voorzien voor april 2023. Het is de bedoeling om daarin een nieuw en te herzien pakket acties rond houtstook uit te werken en op te nemen.

Verdere kennisopbouw in diverse deelterreinen is zeker aangewezen, alsook het blijven inzetten op communiceren en sensibiliseren over de effecten van houtstook en goed stookgedrag, en de ontwikkeling van een visie op lange termijn.

Wel dienen we rekening te houden met de huidige energiecrisis die ons land in de ban houdt en waardoor houtstook voor veel gezinnen een manier is geworden om zich nog op een betaalbare manier te verwarmen. Hardhandig ingrijpen door te verbieden zou op dit moment op weinig begrip lijken voor de moeilijke situatie waarin velen zich bevinden. Ik vind dat op dit moment niet de juiste aanpak. We hebben wel aan de VMM gevraagd om goed te sensibiliseren om het rond de problematiek van houtstook gezond te houden. En dat hebben ze ook gedaan. We hebben ook

gevraagd dat er naar lokale besturen nieuw communicatiemateriaal zou worden aangeboden. Het gaat over advertentie, beeldmateriaal, website en folders.

Er staan op korte termijn nog meerdere sensibiliseringsacties rond houtstook op stapel. We zullen verder inzetten op sensibilisering over de impact van huishoudelijke houtstook en communiceren over Green Deal-publicaties, onder meer naar vrederechters die moeten optreden bij geschillen over hinderklachten. De fiches 'Bouw Gezond', die onder meer door architecten geraadpleegd worden, zullen worden geactualiseerd op basis van de output van de Green Deal. We zullen inzetten op communicatie over de wenselijkheid van het verwijderen van oude houtkachels bij de energetische renovatie van woningen.

Naast het communicatiemateriaal dat aan de lokale overheden wordt aangeboden, werd recent een leidraad met een stappenplan voor een betere aanpak van hinderklachten van houtkachels afgerond. Dit omvat tevens een nieuw stappenplan voor lokale toezichthouders en politie, die vaak de klachten van de burens krijgen.

In uitvoering van de acties van de Green Deal lag de focus in de eerste helft voornamelijk op het uitvoeren van het voorbereidend en onderbouwend onderzoekswerk en de kennisopbouw. Een groot deel van dit beoogde werk kon in deze periode worden opgeleverd. De bereikte resultaten vormden in de tweede helft van de Green Deal de basis voor het uitwerken van diverse voorstellen voor concreet beleid en effectieve actie op het terrein. Prioriteit hierbij was de uitwerking van een systeem voor de uitfasering van de oude en vervuilende houtstooktoestellen. Zoals ik eerder al aangaf in andere antwoorden, werk ik samen met mijn administratie aan alternatieve maatregelen. In de tussentijd hebben we alvast ook verder ingezet op communicatie en sensibilisering.

Ik wijs er ook op dat de federale overheid op grond van haar bevoegdheden inzake productnormering bevoegd is voor de implementatie en uitvoering van de Ecodesign-eisen. De federale overheid kan de noodzakelijke maatregelen nemen om via de economische inspectie te controleren of de verkochte kachels voldoen aan de Ecodesign-eisen. De federale overheid zou ook maatregelen kunnen nemen om de houtstooktoestellen te certificeren of te laten installeren door een erkende installateur. Dat zou niet slecht zijn.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ook wij zijn verheugd, mijnheer Tobback, dat u heelduits uit de brandoefening bent gekomen.

Het is zeker een lastige periode, minister, om nu over dit soort thema's te spreken. Mensen stoken nu weer veel meer hout. We rieken dat als we door de straat lopen. We zien de transporten over en weer van mensen die met hout aan het zeulen zijn omdat de andere brandstoffen momenteel behoorlijk duur zijn.

Desalniettemin kunnen we niet anders dan erover spreken. U hebt gezegd dat productnormering een federale bevoegdheid blijft. Helaas, want een deel van de oplossing zal daarvan moeten komen. De normen moeten worden verfijnd, als dat mogelijk is. We blijven soms hangen in discussies over technieken en technische oplossingen. Maar als er technische oplossingen mogelijk zijn, moeten we die misschien toch, meer dan vandaag, opleggen.

Sensibilisering blijft belangrijk, en is dat altijd geweest. Maar we weten dat het gezellig is om af en toe een houtvuurtje te maken, dat kun je mensen niet ontnemen. Als technische verfijningen en verfijningen van de normen een oplossing kunnen zijn, dan moeten we dat pad bewandelen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Op het moment dat ik deze vraag stelde, stonden de eindconclusies nog niet online. Ik heb het even gecheckt en ze staan er intussen wel. We gaan ze in detail doornemen en zodra we dat hebben gedaan, zal ik wellicht met nieuwe vragen komen.

Het is goed dat we al in oktober 2022 over deze thematiek hebben gesproken. Ik ben heel blij dat u toen op de suggestie bent ingegaan en dat de lokale besturen effectief communicatiemateriaal hebben ontvangen. Ze zijn er ook iets mee aan het doen want ik heb het hier en daar al zien verschijnen.

Ik kijk uit naar de acties en de maatregelen die op Vlaams niveau zullen worden genomen. Het klopt dat er een luik aan zit voor het federale niveau, maar we moeten ook onze eigen verantwoordelijkheid nemen en doen wat we moeten doen. We zien de verkoopcijfers van de houtkachels fel stijgen. De Noorse studie moet onze ogen openen. We moeten de vergelijking met dieselgate durven te maken. Oké, we kunnen sensibiliseren en communiceren, maar het blijft een ongezond alternatief om te verwarmen. Daar moeten mensen zich bewust van zijn. In de kerstperiode is het niet populair om dat te zeggen, maar we moeten ons daar bewust van zijn. We vinden het allemaal gezellig rond een houtvuur. Maar we moeten de consequenties daarvan kennen.

Minister, mijn volgende vraag is welke maatregelen u zult nemen en welk overleg u zult plannen met uw federale collega? Dit gaat hand in hand. Het zou het beste zijn dat u stappen zet om samen deze problematiek aan te kaarten.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, we hebben het er al eerder over gehad en toen vond u mijn commentaar niet zo interessant. Fijnstof zit ook aan de binnenkant, ook binnen in het huis is er fijnstof bij houtverbranding. Productnormering is inderdaad een federale bevoegdheid. We kunnen daar wel een Vlaamse oplossing aan geven, dat doen we namelijk ook met gas. Gas gaan we controleren als het gelegd is in het huis. Een houtverbranding heeft veel variabelen. Je hebt geen garantie, zelfs niet als je de kachel controleert of normeert. Het gaat over de verbranding. Er zijn veel variabelen: de schoorsteen, de kachel zelf en het materiaal dat je aan het verbranden bent. Als dat optimaal is, heb je min of meer de mogelijkheid om minder fijnstof of minder uitstoot te hebben. Het is dus belangrijk dat we controleren vanaf het moment dat de kachel geïnstalleerd is.

Maar dan krijgen we natuurlijk een volgende moeilijkheid en dat is de volgende. Heel veel kachels worden in de winkel gekocht en zelf geïnstalleerd. We weten niet hoe de verbranding juist verloopt. Je moet daar goed op letten want je krijgt ook nog een CO₂-vergiftiging als ze niet goed geïnstalleerd is. Het is heel belangrijk om binnenshuis te controleren, na de installatie van de kachel. Men moet dan kijken of er een optimale verbranding gebeurt.

De voorzitter: Het gaat technisch gezien over CO-vergiftiging, en niet over CO₂.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel voor de vragen, dit is een heel belangrijk thema. Het klopt dat er de voorbije periode heel wat nieuwe kachels zijn gekocht. De manier waarop ze geplaatst worden, maar ook de manier waarop ze onderhouden worden, is zeer belangrijk om ervoor te zorgen dat de verbranding optimaal gebeurt.

Ik heb een bijkomende vraag, minister. U geeft aan dat er federale wetgeving is, maar er kan ook een heel pak Vlaamse wetgeving worden genomen. Wat denkt u bijvoorbeeld van een Vlaamse registratie van nieuwe toestellen bij verkoop en een

registratie van onderhouds- en keuringsattesten van nieuwe en bestaande toestellen? Zo weet je wat er gebeurt en kun je controleren of die toestellen op een goede manier werken. Is dat een van de maatregelen die in het vernieuwde luchtbeleidsplan zullen worden opgenomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega's, voor eenieders bijkomende suggesties.

We zijn op dit moment aan het kijken om in 2023, als we het luchtbeleidsplan actualiseren, bijkomende maatregelen te nemen. Alle suggesties die in deze commissie gedaan zijn, zullen we bekijken. Ik ga dat zeker ter hand nemen. In 2024 moet de Europese Commissie de producteisen nog eens bekijken. We zullen de drie methodes voorleggen die op dit moment mogelijk zijn. Twee daarvan zijn eigenlijk niet zo goed naar effectieve uitstoot toe. We zullen daarover onze inbreng doen. Op Vlaams niveau zullen we de maatregelen nemen die we moeten nemen.

De voorzitter: Mijnheer Vandaele, hebt u nog een slotwoord?

Wilfried Vandaele (N-VA): Neen, dank u, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, het is inderdaad belangrijk dat dit op Europees niveau wordt aangekaart. Maar het is even belangrijk om onze eigen verantwoordelijkheid te nemen. U hebt daarop gewezen. Om de samenhang met het federale niveau te maken, moeten de nodige contacten worden gelegd. Er moet worden samengewerkt om dit probleem aan te pakken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over ruimtelijke planning voor water in steden – 725 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gweny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, eind november stond de Werelddag van de Stedenbouw in het teken van water. De Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP) lanceerde een 'call to action' om de Vlaamse overheid aan te zetten om actie te ondernemen. De organisatie stelt: "Water krijgt in Vlaanderen te weinig ruimte om in de bodem te infiltreren. Hierdoor lopen we ernstige risico's op droogte en wateroverlast, zeker met het oog op de huidige klimaatverandering met stijgende zeespiegel, langere droogteperiodes en langere periodes met hevige neerslag. Dat gebrek aan infiltratieruimte moet dringend aangepakt worden. Dat doen we door te ontharden, maar ook door de resterende open ruimte maximaal te beschermen."

De focus van hun call to action ligt hierbij op de open ruimte en de uitdagingen rond de watergevoelige openruimtegebieden (WORG), de openruimtebestemmingen en het Instrumentendecreet. Maar een belangrijke uitdaging voor ruimte voor water ligt daarnaast ook in de kernen en in onze steden. Uitdagingen zoals hitte-eilanden, waterschaarste en overstroming vragen een doordachte aanpak en een verandering in de planning van het stadsweefsel en van het stedelijk waterbeheer. Steden zullen vaak een nieuw ontwerp moeten krijgen om aan de uitdagingen op het vlak van water te kunnen voldoen.

Minister, op welke manier zult u vanuit uw bevoegdheden inzetten op het ruimtelijk beleid rond waterslimme steden? Welke focus hanteert u daarbij?

Hoe wilt u goede voorbeelden voor een aangepaste ruimtelijke planning in steden en kernen stimuleren?

Hoe wilt u de kennisdeling van praktijkvoorbeelden bevorderen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: We hebben in het Vlaams klimaatadaptatieplan verschillende sterke initiatieven opgezet die inzetten op slimmer omgaan met water in de bebouwde omgeving. De versnelde realisatie van groenblauwe infrastructuur, altijd en overal, vormt daarbij het uitgangspunt. Vlaanderen kiest hierbij voor natuurgebaseerde oplossingen waar het kan en civieltechnische waar het moet.

Daarnaast is er natuurlijk de Blue Deal. Conform de Blue Deal werden de hemelwaterplannen verfijnd en uitgebreid naar hemelwater- en droogteplannen. Hier ontwikkelen lokale besturen een totaalvisie over de manier waarop zowel op het publiek als op het privaat domein omgegaan zal worden met regenwater. De plannen werden uitgewerkt in relatie tot het gemeentelijk beleidsplan ruimte. Het principe is dat hemelwater ter plaatse wordt opgevangen en gebruikt waar het kan, en enkel en alleen wordt afgevoerd waar het niet anders kan. Riolerings- en andere infrastructuurprojecten zorgen daarbij mee voor het vergroenen, ontharden en waterrobuust maken van het publiek domein. Daarnaast hebben we zoals u weet ook de hemelwaterverordening aangepast, die zorgt voor meer buffering en meer infiltratie van water.

Ook de overstromingskaarten werden geactualiseerd en de watertoetsprocedure is verfijnd tot een klimaatrobuuste watertoets, waarmee de lokale overheden aan de slag kunnen gaan.

Zoals gezegd, doen we dat in de eerste plaats regelgevend, via de nieuwe hemelwaterverordening. Daarnaast geven we via de pilootprojecten 'BRV groenblauwe netwerken' (Beleidsplan Ruimte Vlaanderen) een impuls aan de gemeenten die een ruimtelijk beleidsplanningsproces koppelen aan de ontwikkeling van een lokale strategie rond groenblauwe dooradering. Om dit gemeentelijk beleidsproces te versterken, bieden we weldra vanuit Vlaanderen klimaatadaptatietools aan – die zijn in opmaak – die lokale besturen helpen bij het concretiseren van de klimaatadaptatiestrategieën. We hebben ook in de schoot van de Vlaamse Regering beslist om de vergunningsplicht voor het ontharden af te schaffen.

Vandaag zijn er ook heel wat goede voorbeelden. Dat maakt het niet altijd eenvoudig om door de bomen het bos te zien. Daarom bundelen we alles op het webplatform 'Klimaatbestendig Vlaanderen' met alle betrokken actoren binnen de Vlaamse overheid. Vlaamse initiatieven zoals het Klimaatportaal en andere waardevolle initiatieven zoals blauwgroenvlaanderen.be zullen er samengebracht worden.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord, dat een globaal overzicht geeft van een aantal specifieke maatregelen die voor Vlaanderen genomen worden. Mijn vraag ging natuurlijk heel specifiek over onze kernen en over onze steden zelf. Ik merk vandaag dat er heel wat generieke instrumenten zijn. Dat is op zich een goede zaak. Maar voor de meest verharde gebieden zal er op sommige vlakken wat meer nodig zijn. Een aantal steden nemen daar het voortouw. Een aantal dorpskernen worden onthard en er worden een aantal heel specifieke maatregelen genomen. De maatregelen die u hebt omschreven, denk aan het klimaatadaptatieplan, de groenblauwe dooradering, hemelwater opvangen,

infiltreren, wadi's (Water Afvoer Drainage Infiltratie), enzovoort zijn zeer waardevol, maar die grijpen natuurlijk in op bestaande infrastructuur. Vaak vindt er louter een soort ontharding plaats, eerder dan een ruimtelijke visie over hoe we hier onze kern, onze stad op sommige vlakken voor een stuk opnieuw gaan ontwerpen zodat we water daar een betere plaats kunnen geven.

Minister, op welke manier wilt u steden en gemeenten die volgende stap laten nemen om niet zozeer gewoon in te grijpen op het terrein met zeer goede maatregelen, maar ook om de brede denkoefening richting ruimtelijke planning uit te voeren?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik heb de vraag van de collega goed begrepen. Het is inderdaad voornaam dat we ook in de steden de koelte-elementen kunnen inbrengen. Maar ook dat is hier al eerder besproken. We moeten natuurlijk opletten met de natuurlijke waterlopen die er zouden zijn en die overkapt zijn, dat dat ook zuiver water is als we die gebruiken als de blauwe adering door de steden. Dan zitten we natuurlijk met rioleringswerken en infrastructuurwerken die – zoals de collega ook aangeeft – natuurlijk zwaar kunnen doorwegen.

We zitten met een dubbel stelsel. Ik weet niet in welke mate in steden zelf ook al een dubbel stelsel naar voren geschoven wordt? Ik weet dat een aantal gemeenten daar niet aan trekken omdat dat natuurlijk extra kosten zijn. In de verstedelijkte gebieden is dat natuurlijk extra omdat we daar met een infrastructuur zitten die nog eens opengebrouwen moet worden. Er komen nog andere maatregelen bij zoals leidingen die nog eens extra in de grond gestoken moeten worden. Het is heel voornaam dat we ook kijken naar de kosten die daarvoor nodig zijn om het mogelijk te maken.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Minister, collega's, ik sluit ook graag aan op deze belangrijke vraag. Het is nodig dat we in onze ruimtelijke planning meer aandacht hebben voor het aspect water, ruimte voor water, maar ook voor hoe we omgaan met water, infiltratie, ontharding, het koelte-element zoals collega Pieters aanhaalt, enzovoort. Minister, ik hoor in uw voorbeeld dat er inderdaad al heel wat gebeurt. We hebben de nieuwe verordening hemelwater die veel strenger zal zijn. Uiteraard is dat van toepassing op nieuwe projecten. Het is wel positief dat u alles zult bundelen op maat van de gemeente en alle initiatieven op Vlaams niveau.

Ik zou willen vragen om daar ook lokale voorbeelden die er al zijn op het vlak van beleidsmatig omgaan met water in op te nemen. Verder kijk ik uit naar de klimaatadaptatietools om gemeentes te leren hoe met water om te gaan, dus niet alleen de concrete voorbeelden, maar ook dat beleidsmatige. Ik hoop dat dat uiteraard echt op maat van de lokale besturen is, dat zoveel mogelijk lokale besturen daarop zullen inzetten.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega De Roo, we kunnen inderdaad een kader aanbieden, stimuleren en subsidies geven. Als we de Blue Deal doen, zien we dat heel veel lokale besturen een aanvraag indienen. Ik kan moeilijk in de plaats treden van een lokaal bestuur en zelf de visie gaan uittekenen, maar we zijn in de schoot van de Vlaamse Regering heel duidelijk overeengekomen dat vanaf 2024 lokale besturen die nog een subsidie willen krijgen die watergerelateerd is, natuurlijk die visie moeten hebben. Het gaat meestal ook over heel veel centjes. De slimme lokale besturen zijn daar vandaag volle bak mee bezig. De grote steden gaan wel nog wat tandjes bij moeten steken want wat betreft grote hittegolven in steden – zeker in centra is er nog heel veel beton – is er nog heel wat werk voor de boeg. Maar vanaf 2024, en die datum komt er heel snel aan, is het verkrijgen van watergerelateerd geld vanuit Vlaamse

subsidies gekoppeld aan wat er lokaal aanwezig is van hemelwaterplan. Wij gaan inderdaad dus – zoals collega De Coninck zei – de good practices bundelen via de klimaatadaptatietools.

Collega Pieters, er is ook nog werk voor rioleringen en de ontdubbeling van infrastructuur. Dat klopt ook. Ik hoop dat lokale besturen bij de heraanleg van een openbaar domein ook nadenken over ontharding, vergroening en infiltratie en inderdaad dus niet alles gewoon opnieuw dichtbetonnen. Meestal is dat wel een gelegenheid om daar zeer goed naar te kijken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, dank u wel voor de bijkomende antwoorden. Zo'n visie op water in een kern van een stad is zeer noodzakelijk. We associëren water vaak met verkoeling, maar een aantal specialisten zeggen ook dat op momenten van zeer lange hittegolven water een verwarmend effect kan hebben, zeker als het stilstaand water is. Dat moet zeker meegenomen worden in de afweging van een visie.

Het is goed om die visie wat meer dwingend te maken door dat te koppelen aan subsidies – ik hoor u spreken over het hemelwaterplan. Minister, mijn suggestie is om dat nog iets breder te kaderen en ook zijn impact te kunnen laten hebben op de ruimtelijke planning in onze steden, want een goede ruimtelijke planning voor water is van zeer groot belang voor onze steden en onze kernen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van de verharding in Vlaanderen – 726 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): In het kader van de klimaatverandering wil de Vlaamse Regering de functies van de bodem en de open ruimte behouden door onze bodem zo weinig mogelijk af te dichten en te verharden. De Vlaamse Regering zet ook in op het ontharden van de bodem.

Ik heb u daar een schriftelijke vraag over gesteld, nummer 914 van 15 juni 2022, over de evolutie van de onthardingsgraad en de metingen en indicatoren die hiervoor gebruikt worden. U hebt daar geantwoord – en ik citeer –: "Momenteel wordt ontharding niet expliciet gemeten; verharding wordt gemeten aan de hand van de bodemafdekkingskaart gecreëerd door Digitaal Vlaanderen. Dit kaartmateriaal wordt om de drie jaar gemaakt. Resultaten worden gepubliceerd in het Ruimterapport. Ik wil er ook op wijzen dat bepaalde kleinschalige verhardingen en ontharding niet vergunningsplichtig zijn en dus ook niet systematisch gemonitord kunnen worden. Er bestaat ook de vraag om elke vorm van ontharding vrij te stellen van vergunning. Op zich is het dus een logische vraag – het zorgt immers voor ontharding en meer mogelijkheden tot infiltratie en ruimte voor water. Maar dit heeft wel als consequentie dat de ontharding nog minder systematisch gemonitord kan worden."

En u vervolgt: "Het grootste probleem hierbij is dat ontharding volledig valt binnen de foutenmarges die inherent zijn aan dit kaartmateriaal. Momenteel wordt er gekeken hoe artificiële intelligentie dit ver-/onthardingsvraagstuk nog beter kan oplossen. Daarom staat er op de departementale onderzoeksagenda van mijn administratie een onderzoek dat nu lopende is omtrent het nog beter meten van verharding en dus ook ontharding."

Minister, gezien het belang van ontharding voor onder meer waterinfiltratie, gezien de voorbeeldrol van overheden op dat vlak en ook gezien de evolutie, is de correcte monitoring en inventarisatie van ontharding van groot belang volgens mij. Daarom heb ik een aantal vragen voor u.

Wilt u werk maken van een jaarlijkse inventarisatie van de ontharding van Vlaanderen?

Wanneer verwacht u dat de foutenmarges verkleind kunnen worden door de inzet van artificiële intelligentie? Welke stappen zult u hierrond ondernemen?

Het meest recente Ruimterapport maakt gebruik van gegevens uit 2018. Hoe kunnen de beschikbare data sneller worden ontsloten?

Op welke manier kunnen de data uit het Ruimterapport beter worden ontsloten naar lokale besturen en ook naar burgers?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het was niet altijd simpel en het werd ook niet systematisch gemeten hoeveel ontharding er was. Dat was ook niet evident, zei men ons, omdat de ontharding soms wel en soms ook niet vrijgesteld was van vergunningsplicht. Vanaf 1 januari zal ontharding altijd vrijgesteld zijn van een vergunning.

Omdat ontharding belangrijk is in ons beleid, is het toch belangrijk de cijfers hiervan zo goed mogelijk te monitoren en een zo correct mogelijk beeld te hebben. Daarom werd ook een onderzoek gedaan op welke manier verharding en ontharding via artificiële intelligentie beter in kaart gebracht kunnen worden. Dit onderzoek is nu afgerond. Hieruit blijkt dat verharding en ontharding meer in detail berekend kunnen worden en dit op een meer frequente basis. Een jaarlijkse monitoring behoort binnenkort dus zeker tot de mogelijkheden. We moeten dat zeker ook doen om te zien of we effectief aan het ontharden zijn.

Zoals elk afgewerkt onderzoeksrapport van het departement verschijnt ook het rapport 'Jaarlijkse bodemafdeckingskaart Vlaanderen' online op de website van het departement en ook op het portaal. Dit is een kwestie van een aantal dagen. Het rapport is af maar zit dus nog in een finale afwerkfase en wordt dan gepubliceerd. U zult kunnen lezen dat de foutenmarge inderdaad naar beneden is gehaald met de nieuwe methode via die artificiële intelligentie. Het is ook nauwkeuriger.

In het Ruimterapport worden verschillende kencijfers en parameters in kaart gebracht. Het is onmogelijk om dit voor elke parameter jaarlijks te doen. Bovendien is het belangrijker een tijdsreeks te hebben. Daarom werd beslist om dat integrale rapport driejaarlijks op te maken. Voor zover bepaalde cijfers, bijvoorbeeld rond ontharding, jaarlijks beschikbaar zijn via de nieuwe methodiek, kan deze desgevallend sneller ontsloten worden.

De administratie kijkt op dit moment op welke manier de meest actuele cijfers voor ontharding en verharding gerapporteerd kunnen worden. Data ontsluiten en publiek beschikbaar maken is een constante bekommernis. Daarom wordt alle informatie uit het Ruimterapport beschikbaar gemaakt via de website. Daarnaast worden de indicatoren ook ontsloten en ook alle geografisch materiaal, via www.geopunt.be. Ook de vertaling ervan naar lokale besturen gebeurt via de website.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u voor uw antwoord, minister.

U hebt gisteren aangekondigd dat vanaf 1 januari de ontharding niet meer vergunningsplichtig is. Dat is natuurlijk een goede zaak. Ik denk dat we allemaal in deze

commissie hopen dat dat ervoor kan zorgen dat de ontharding sneller verloopt. Maar dat betekent natuurlijk ook dat de monitoring daarop, of het bijhouden van gegevens daarrond, op een andere manier zal moeten worden gedaan, via een aantal meettechnieken die er zijn.

Ik ben ook blij te horen dat die data nauwkeuriger worden, dat de foutenmarges kleiner worden. Dat lijkt mij goed, maar we moeten daar zeker snel werk van maken om tot goede metingen te komen waarop we ons beleid ook verder kunnen baseren.

Minister, er zijn een aantal lokale besturen die zelf al metingen uitvoeren op het vlak van ontharding. Die metingen beperken zich dan natuurlijk vaak tot de oppervlakte van het openbaar domein dat wordt beheerd door een stad of door een gemeente. Maar ze geven toch een zeer gedetailleerde doorkijk in de inspanningen die een openbaar bestuur kan leveren richting haar openbaar domein.

Mijn bijkomende vraag aan u, minister, is: hoe kunnen we de data die Digitaal Vlaanderen ter beschikking heeft, die ze dan nog eens in foutenmarge verkleinen door er artificiële intelligentie op toe te passen, nog beter combineren met data die al ter beschikking zijn bij lokale besturen, om aldus meetfouten te vermijden?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Dank u wel, collega De Roo, om deze vraag te stellen, en ook de eerdere schriftelijke vragen.

Het is heel belangrijk om die ontharding daadwerkelijk te doen en uiteraard voor ons om dat op te volgen en te monitoren. Het is een goed idee om die ontharding zo eenvoudig mogelijk te maken. De vrijstelling van vergunning vind ik dus ook positief, net als collega De Roo. Het is belangrijk dat we resultaten boeken. Hoe meer infiltratie en ruimte voor water we hebben, hoe beter. Hoe makkelijker we het dus maken om te ontharden, hoe beter, lijkt me.

Minister, u neemt anderzijds zelf ook tal van initiatieven. Zo werd onlangs het kampioenschap tegelwippen aangekondigd: zo veel mogelijk tegels eruit halen en op die manier ontharden. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele. Gelach)*

Mijn vraag aan u is dan ook: neemt u nog dergelijke bijkomende initiatieven om die ontharding verder te promoten? Ik hoor de collega's lachen, maar het is inderdaad een echt voorbeeld van ontharding promoten en realiseren. Ja, ontharding. *(Gelach)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Wat de lokale besturen betreft: de gemeenten kunnen alle informatie van Digitaal Vlaanderen opvragen en verwerken. Als de gemeenten hun info aan ons bezorgen, kunnen we dat sowieso meenemen. Ik ga eens kijken wat we daar iets exacter kunnen doen. Wij kunnen het natuurlijk enkel verwerken als dezelfde methodiek voor alle driehonderd gemeenten bestaat. Ik ga eens kijken hoe we dat gebiedsdekkend kunnen doen.

Ook via het groenblauw peil zullen lokale besturen realisaties rond ontharding kunnen monitoren. Er zijn twee methodieken om dat te doen, zegt men mij. Maar ik wil bekijken hoe we dat ook verder kunnen integreren.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister, om te willen bekijken hoe die data verder geoptimaliseerd kunnen worden. Ontharding is een zeer belangrijke doelstelling voor de komende jaren. Laat ons die dus ook zeer nauwgezet opvolgen met de juiste data erbij.

Ik heb u horen zeggen dat er meer in detail berekend kan worden, met een kleinere foutenmarge op meer frequente basis, maar tegelijkertijd ook dat het Ruimterapport maar driejaarlijks blijft. Als we dan naar 2040 vooruitkijken, zit je eigenlijk nog maar met zes ruimterapporten die toch een soort urgentie kunnen geven van het probleem en ook een drijfveer kunnen zijn om het probleem van verharding aan te pakken. Dit is nog een suggestie die ik wil meegeven: misschien moeten we eens durven nadenken over een 'ruimterapport light' dat op een aantal kernindicatoren focust en waar we toch een jaarlijkse rapportering van kunnen doen om de bewustwording bij iedereen ook hoog te houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de motie van vijf gemeentebesturen over de geluidsoverlast door Brussels Airport – 763 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, in 2018 waren er een aantal gemeenten uit de noordrand van Brussel die een vonnis van de Nederlandstalige Brusselse rechtbank hebben bekommen dat aangaf dat de verschuivingen van vliegtuigen vanuit Brussel en de oostrand moesten worden teruggedraaid en een nieuwe verdeling moest worden uitgewerkt conform de Grondwet. Men wees daarbij op het gelijkheidsbeginsel en het verbod op discriminatie, maar bijvoorbeeld ook op het recht op gezondheid en een rustig privéleven.

We zijn nu vier jaar verder, en ondertussen is het zichtbare gevolg vooral de betaling van dwangsommen voor de niet-naleving van het vonnis. Parallel waren er ook vonnissen van de Franstalige rechtbank van Brussel uit 2017, 2019 en 2020 waarin de overschrijdingen van de Brusselse geluidsnormen werden verboden boven het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. In het kader daarvan werd de Belgische staat verplicht om een studie te laten maken door een expert, die oplossingen moest voorstellen voor de overschrijdingen van de Brusselse geluidsnormen. Door het aangestelde bureau Envisa werden een aantal scenario's naar voren geschoven die, wat niet verwonderlijk is als dat de vraag is, een bijkomende verschuiving van overlast van Brussel naar Vlaanderen zouden betekenen.

Onlangs stelde ik u een vraag naar aanleiding van een campagne van een aantal actiegroepen die zich met Bond Beter Leefmilieu (BBL) hebben verenigd. Zij schuiven vier doelstellingen naar voren: de afbouw van de nachtvluchten; het invoeren van een plafond op het aantal vliegbewegingen; de realisatie van een lage-emissiezone in de lucht om de uitstoot van bijvoorbeeld CO₂, maar ook van geluid stelselmatig te verminderen; het invoeren van geluids- en frequentienormen in functie van verminderde geluidshinder op de grond.

In de noordrandgemeenten is onlangs een motie goedgekeurd waarin zowel aan de Vlaamse als aan de federale overheid wordt gevraagd om in het beleid rekening te houden met de doelstellingen van deze campagne. De gemeenten vragen ook om in het kader van de Envisastudie bijkomende scenario's te laten onderzoeken overeenkomstig de voorstellen die namens hen bij aangetekende brief werden overgemaakt aan de Federale Regering. Tot slot vraagt men ook om alles in het werk te stellen opdat vliegtuigen zo veel mogelijk tegen de wind in en rechtstreeks naar hun bestemming zouden vliegen, om overbodige omwegen te vermijden.

Minister, wat is uw reactie op de motie van die noordrandgemeenten en de vragen die daarin worden aangekaart? Welke initiatieven zult u nemen om aan hun bezorgdheden tegemoet te komen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: We hebben vorige week via de pers de motie van de vijf gemeenten uit de noordrand vernomen in verband met de evenwichtige spreiding van geluidsoverlast. De integrale tekst van de motie werd mij nog niet overgemaakt. Ik denk wel dat dat zal gebeuren. Zodra we die hebben, zullen we de motie in detail kunnen bekijken.

De door de Federale Regering bestelde Envisastudie, waarnaar ook werd verwezen, kan alleszins niet als afgerond worden beschouwd. We vinden immers dat die studie te grote hiaten vertoont. In de studie wordt nergens rekening gehouden met de voorstellen van het Vlaamse Gewest. Het merendeel van de onderzochte scenario's voorziet ook in een verschuiving of concentratie van de geluidsoverlast naar het Vlaamse Gewest. Dat is uiteraard geheel in strijd met de principes van het regeerakkoord over een billijke spreiding van de lasten, zowel binnen de Vlaamse Rand als ten opzichte van het Brusselse Gewest. Ik begrijp dan ook de heftige reacties uit de noordrand op de voorstellen, in het bijzonder op het voorstel om alle vluchten te concentreren op een route boven de noordrand. Dat kan niet de bedoeling zijn, denk ik. Daar kan de Vlaamse Regering uiteraard ook niet mee akkoord gaan.

Daarom hebben we namens de Vlaamse Regering samen met de collega bevoegd voor de Vlaamse Rand in juli al geageerd, ook richting Gilkinet. We hebben duidelijk aangegeven dat de studie geen basis kan vormen voor het nemen van een gedragen beslissing in het luchthavendossier met eerbied voor alle belangen op een evenredige wijze. Vanuit de Vlaamse Regering bereiden wij op juridisch vlak dan ook een nieuwe vervolgstap voor. We willen de zaak opnieuw voor de rechtbank voor een verdere behandeling. Ook wensen wij van minister Gilkinet zo snel mogelijk te vernemen op welke manier het Vlaamse Gewest zal worden betrokken bij het concretiseren van de voorgestelde maatregelen uit zijn algemene beleidsnota van oktober van dit jaar. We zullen ook aandringen op het opnieuw opstarten van de noodzakelijke besprekingen om te komen tot een overlegde oplossing.

Ik denk dat ik in de commissie al eerder ben ingegaan op de vier voorstellen van BBL die ook in de motie zouden zitten. In het kader van de hernieuwing van de vergunning voor Brussels Airport moeten we nog de conclusies van het project-MER (milieueffectrapport) afwachten dat momenteel wordt voorbereid. Hierin zal een beoordeling worden uitgevoerd van de globale milieu-impact van de luchthaven. Op basis van de resultaten van dit project-MER zal worden bekeken welke concrete milderende maatregelen of voorwaarden in de nieuwe omgevingsvergunning zullen worden verankerd. Zoals eerder al aangehaald, zal ik daar nog niet op vooruitlopen, omdat de resultaten van het project-MER nog niet beschikbaar zijn en er procedureel ook nog geen vergunningsaanvraag is ingediend. De afbouw van de nachtvluchten, de invoering van een plafond op het aantal vliegbewegingen en bijkomende beperkingen qua uitstoot van geluid en CO₂ in de vorm van een lage-emissiezone zijn allemaal exploitatiebeperkingen waarvoor het Vlaamse Gewest niet bevoegd is. Dit vraagt uiteraard dan ook de nodige afstemming met de federale overheid, waarvoor wij ook al enige tijd vragende partij zijn. Vandaar ook het noodzakelijke overleg met de federale overheid om te komen tot een globale en evenwichtige oplossing voor het beheersen van de geluidshinder van de luchthaven, waarbij iedere entiteit uiteraard vanuit haar bevoegdheden kan bijdragen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. U kondigt een aantal dingen aan. Wat mij wel opvalt, is dat u zegt dat u nu aandringt op

overleg. Ik denk dat dat ook nodig is. Met de komende vernieuwing van de milieuvergunning in het vooruitzicht merk je wel dat de gemoederen wat in beroering geraten. Dat is natuurlijk niet het enige. Er is de constante hinder. Ik denk dat veel mensen in de omgeving die sterker aanvoelen omdat die hinder met corona voor een groot stuk was verdwenen en ze nu opnieuw worden geconfronteerd met die constante hinder van de luchthaven.

Eerder is er op initiatief van minister Gilkinet overleg geweest tussen de federale en de regionale regeringen om te proberen de huidige gordiaanse knoop te ontwarren. Men heeft gezocht naar een soort samenwerkingsovereenkomst. Die moest eigenlijk de contouren vastleggen waarbinnen men dan een debat zou kunnen aangaan over een vliegwet, waarvoor we allemaal vragende partij zijn. Men is gekomen tot een ontwerptekst. De gemandateerde vertegenwoordigers van de diverse regeringen hadden hun akkoord gegeven om die voor te leggen aan hun respectieve regeringen. Dat leidde tot een fiat van de diverse regeringen, behalve van de Vlaamse Regering. Als je dat leest, is dat toch wel opmerkelijk. Er staan een aantal passages in die men gewijzigd wil zien.

De Vlaamse Regering zegt bijvoorbeeld dat als zij oordeelt dat haar economische belangen of die van haar inwoners in het gedrang komen, ze dan het recht behoudt om die overeenkomst eenzijdig op te zeggen. Dat is toch raar, dat, als je een akkoord sluit, je dat dan eenzijdig kunt opzeggen. Misschien nog belangrijker, er stond ook een bepaling in dat het noodzakelijk is om de gezondheid van de burgers te vrijwaren en hun op het vlak van gezondheid en welzijn een degelijke levenskwaliteit, beter dan de huidige, te bieden. De Vlaamse Regering heeft voorgesteld om ook die passage te schrappen. Men kon zich daar niet mee akkoord verklaren.

Die beide passages, en nog een aantal dingen die naar mijn oordeel minder belangrijk zijn, hebben ertoe geleid dat men niet tot een akkoord is gekomen. Ik heb begrepen dat er sindsdien geen verder overleg meer is geweest. Het verwondert mij dus een beetje dat u zegt aan te dringen op overleg, want ik heb begrepen dat de Vlaamse Regering het overleg heeft verlaten en niet is ingegaan op bijkomende uitnodigingen. Misschien kunt u echter wat meer opheldering brengen ter zake, want het is wat onduidelijk.

Wat ons betreft, is het in elk geval toch heel duidelijk dat dit alleen kan worden opgelost met voldoende overleg. Minister, mijn bijkomende vraag is dus: welke oplossing ziet u nu voor de overlast op korte termijn, en vooral, op welke manier wil de Vlaamse Regering nu bijdragen aan het tot stand komen van een gedragen oplossing?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Voorzitter, ik wil de collega wel bijtreden in zoverre er nood is aan overleg. Ik kan aan de andere kant alleen maar opmerken dat er los van dat overleg wel een hele hoop dingen gebeuren, ook vanuit minister Gilkinet en vanuit het Brusselse Gewest, die niet per se van dien aard zijn dat ze constructief overleg mogelijk maken als ik zo naar een aantal standpunten kijk.

Minister, ik wil u heel concreet vragen om rekening te houden met recente evoluties die niet noodzakelijk altijd al werden betrokken bij het overleg. Er is dezer dagen nogal wat te doen rond verschuivingen van luchtvaartmaatschappijen vanuit Schiphol om allerlei logistieke, praktische en operationele problemen in Schiphol, met vluchtbewegingen die naar Zaventem worden verschoven. Een aantal maatschappijen, zoals Corendon, maar ik wil nu geen reclame maken, beginnen door capaciteitsproblemen van ginds richting Zaventem te komen. Dat is alleen maar meer overlast. De luchthaven blijft ook inzetten op nachtvluchten en op bedrijven die afhankelijk zijn van nachtvluchten, en probeert er ook aan te trekken, wat de hinder uiteraard alleen maar vergroot.

Er is inderdaad heel duidelijk steeds meer een beweging aan de gang om te proberen de last te verschuiven naar Vlaams-Brabant. Ik vroeg me dus echt af of er bijvoorbeeld in dat project-MER rekening mee wordt gehouden dat er actief beleid wordt gevoerd om vluchtbewegingen van andere luchthavens aan te trekken naar Zaventem. Wordt dat meegenomen in die berekeningen? Immers, of het nu in de lucht of op de grond is, meer bewegingen betekenen hoe dan ook meer overlast, en ik denk dat het wel heel duidelijk is dat de grenzen van de overlast voor die luchthaven stilaan bereikt zijn als men het op deze manier wil doen, en dat de echte grens van die luchthaven gewoon het aantal vluchten is die onder correcte omstandigheden tegen de wind in en op leefbare uren kunnen opstijgen en landen. Daar stopt het in principe, maar ik heb niet de indruk dat men zich daar altijd van bewust is of daarmee bezig is.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Voorzitter, collega's, ik wil namens onze fractie toch ook graag even aansluiten. Ik volg het luchthavendossier al enkele jaren op. Het is eigenlijk ontmoedigend: we geraken daar geen stap vooruit. Dat is eigenlijk onaanvaardbaar. Die luchthaven is een belangrijke economische motor voor Vlaanderen, maar ook voor Brussel. Het is dan ook logisch dat Brussel naast een deel van de lusten ook een deel van de lasten op zich moet nemen. Misschien is dat het probleem. Misschien moet dat in die overlegmomenten of werkgroepen eens duidelijk zo worden benoemd. Het is duidelijk dat er verschillende evenwichten moeten worden gezocht. Er is overlast, maar er is ook een economisch belang. Er is Vlaanderen, er is Brussel, maar de Vlaamse Rand mag in dezen toch niet telkens het kind van de rekening worden. Het is een enorm technisch dossier, maar het is jammer genoeg volledig gepolitiseerd. Ik denk dat de veiligheid in dezen moet vooropstaan. Als ik dan zie dat in de gemaakte studie in zeven van de negen scenario's de druk op de Vlaamse Rand nog wordt verhoogd, dan vind ik dat echt niet ernstig. Dat is toch onaanvaardbaar. Wie denkt dat we op die manier tot een oplossing zullen komen, die dwaalt.

Minister, ik vind het goed dat de Vlaamse Regering in juli de reactie heeft gegeven dat die studie geen basis voor een oplossing kan vormen, maar ik wil vragen dat u en de voltallige Vlaamse Regering zouden blijven aandringen op een oplossing via een evenwichtige vliegwet, waartoe federaal het initiatief moet worden genomen.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, namens onze fractie en als regiobewoner zou ook ik hierover een aantal dingen willen zeggen. Wat ik toch wel een beetje frappant vond aan de beleidsnota van minister Gilkinet, was dat hij het had over onze luchthaven als "de geluidsvuilbak van Europa". Dat vond ik toch wel een zeer negatieve toon van die federale minister. Immers, zoals collega De Coninck ook zei, de luchthaven is na de haven van Antwerpen nog altijd de belangrijkste economische poort voor tewerkstelling voor mensen van Vlaanderen, en een belangrijke economische poort in dit land. Ik denk dus dat we dat altijd in het achterhoofd moeten houden. Dit is altijd een belangrijke evenwichtsoefening tussen economie, ecologie en leefbaarheid. Ik spreek nu uiteraard ook als regiobewoner. Ik pleit dus ook voor grondig overleg met uw collega's en met alle stakeholders ter zake. Ik denk dat we alleen met goed overleg eindelijk nu eens echt stappen vooruit zullen kunnen zetten in dit dossier.

Ik vestig ook altijd graag de aandacht op het volgende. Er wordt altijd gesproken over een evenwichtige oefening, maar men kijkt altijd naar wat er in de lucht gebeurt. Mijn vraag aan u is om bij elke bespreking die u hebt over de nationale luchthaven, ook rekening te houden met het grondlawaaï en de taxiënde vliegtuigen, want ook dat heeft een immense impact en wordt heel vaak vergeten. Dat is dus echt een heel belangrijke vraag.

Men moet uiteraard ook altijd de concurrentiepositie van onze luchthaven tegenover de andere luchthavens in het achterhoofd houden. Dat heeft dan te maken met de economische positie van onze luchthaven.

Ik kijk uiteraard ook verder uit naar wat de MER-procedure die loopt voor de nieuwe milieuvergunning, zal teweegbrengen. We volgen dit goed op. Ik kijk echter ook enorm uit naar de stappen die u als Vlaams minister zult zetten. Zoals collega De Coninck ook zei, het is belangrijk dat we echt eens stappen vooruit zetten. Wat hebben wij nodig? Die vliegwet, een samenwerkingsovereenkomst én meer hst-lijnen (hogesnelheidslijn). Dat gaat dan over de bereikbaarheid van onze luchthaven op dat vlak. Dat is uiteindelijk ook iets van het federaal niveau, zeker dat laatste. Dat is ook heel belangrijk voor de concurrentiepositie. Welke stappen hebt u wat dat betreft ondertussen allemaal gezet om te proberen beweging te krijgen in dit dossier? Welke stappen zult u in de toekomst eventueel zelf nog zetten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Steenwegen, ik wil eerst nog meegeven dat wij in de kranten ook allerlei beweringen van de heer Maron hebben gelezen, dat wij van alles uit de tekst zouden hebben gehaald, dat we zouden zijn weggelopen uit een overleg. Dat is niet waar. Daar kan ik formeel in zijn.

Ten tweede, er was ook geen akkoord. Er was afgesproken te spreken over een tekst die werd voorgelegd door het kabinet van Gilkinet. Voor de zomer zou er normaal gezien nog een vergadering plaatsvinden, maar die is niet doorgegaan. Wij zijn niet degenen die dat overleg hebben afgezegd, integendeel. Wij kennen de reden voor het niet meer plaatsvinden van die vergadering niet. Dat werd ons ook niet meegedeeld. Dat wil ik toch wel heel duidelijk stellen. Wij hebben in onze brief aan minister Gilkinet gevraagd om verder overleg te voeren. Je gaat immers moeten overleggen. Je gaat op een bepaald ogenblik toch moeten overeenkomen. Dat is tot op heden echter nog niet gebeurd. Wij zullen dat ook opnieuw vragen. Daar wil ik heel formeel over zijn. Die laatste afspraak is niet door ons geannuleerd, of afgezegd of wat dan ook. Wij blijven vragende partij om te spreken daarover. We zullen nu nog eens opnieuw vragen om in overleg te treden.

Collega Tobback, wij hebben inderdaad ook via de media vernomen dat er sprake is van een aantal luchtvaartmaatschappijen die Schiphol zouden verlaten en naar hier zouden komen. Dat heeft recent de media gehaald. Het is niet duidelijk wat daar nu van aan is. De MER gaat over de totale exploitatie van Zaventem, ook over het grondlawaai en het taxiën van vliegtuigen waarover u het had, collega De Vroe. Ook dat zal worden meegenomen in de MER. Dat zal dus ook worden bekeken. Ik hoop dan ook dat dat grondig gebeurt. Dat is althans toch de bedoeling. De project-MER is ook nog niet afgerond, en ook nog niet ingediend. Die is dus ook nog niet beschikbaar. Ik ga daar dus nog geen uitspraken over doen, maar we gaan er wel van uit dat de MER zeker voor de luchthaven van Zaventem maximaal alle effecten onderzoekt. Wij verwachten dat de vergunningsaanvraag in maart 2023 wordt ingediend en dat de project-MER vooraf ook beschikbaar wordt, en dat we dan ook meer duidelijkheid hebben over de effecten op de omgeving.

Wat het zetten van stappen betreft, in de eerste plaats willen we zo snel mogelijk opnieuw overleggen met minister Gilkinet. Conform het advies van de Raad van State wordt immers gesteld dat de gewestregeringen moeten worden betrokken bij het uitwerken van een voorontwerp. De samenwerking tussen de gewesten en de Federale Regering is dan ook wenselijk om een efficiënte regelgeving te verzekeren. Ook het vonnis van de Nederlandstalige rechtbank wijst op de noodzaak van het maken van afspraken tussen alle betrokken beleidsniveaus. Wij gaan ervan uit dat we zo snel mogelijk opnieuw aan tafel kunnen, want dat is toch wel een essentiële voorwaarde om het dossier toch op een of andere manier te kunnen deblokken.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, dank u wel. Ook dank aan de collega's voor de aanvullingen. Minister, wij hebben beweringen van minister Maron gelezen in de pers, maar de Vlaamse Regering zat mee aan tafel. Uw kabinet misschien niet, maar het kabinet van minister Weyts en het kabinet van minister-president Jambon zaten mee aan tafel. U moest dat dus niet lezen in de pers. Uw regering, uw collega's waren op de hoogte. Mochten het nu nog cd&v-collega's zijn ... We weten dat jullie in landbouwdossiers niet overleggen en van elkaar niks weten. Het waren echter uw N-VA-collega's in de regering. U wist dus heel goed wat daar op tafel lag. Het is deze Vlaamse Regering die heeft gereageerd op een tekst en heeft gezegd niet akkoord te gaan. Ik ga er toch van uit dat dat een mandaat van de Vlaamse Regering is. Deze regering heeft heel expliciet passages aangeduid waarmee ze niet akkoord ging, onder andere een passage waarin wordt gepleit voor het zorgen voor een betere gezondheid en leefbaarheid van de inwoners. Ik ben daar heel formeel in. Dat is een passage die de N-VA heeft geschrapt uit dat akkoord. Hetzelfde met het feit dat men eenzijdig kan opzeggen om economische redenen.

Goed, wie uiteindelijk dat overleg start, hoe dat moet verlopen en wie daar heeft dwarsgelegen, ik denk dat de mensen daar eigenlijk weinig boodschap aan hebben. Ik ben wel blij dat iedereen hier het ermee eens is dat overleg nodig is. Ik wil ook nog iets positiefs zeggen. We hebben aan de ene kant al de actiegroepen en BBL die elkaar hebben gevonden in een aantal gemeenschappelijke eisen. We zien nu ook dat een aantal gemeenten dat toch ook heel duidelijk maken. Trouwens, in al die gemeenten of toch een aantal was dat met de steun van oppositie en meerderheid. Ik weet in elk geval dat wij die motie mee hebben gesteund vanuit de gemeente omdat wij het ook eens zijn met de eisen die erin staan, ook inzake de aanvulling van die Envisastudie en ook wat de andere eisen betreft. Dat lijkt me wel belangrijk, om te laten voelen dat er aan Vlaams-Brabantse kant wel degelijk een zekere eensgezindheid is over waar we naartoe moeten.

Voor ons blijft het belangrijkste echter dat de totale hinder van de luchthaven wordt verminderd. We moeten zorgen dat die hinder in zijn totaliteit afneemt. Dan kunnen we spreken over waar die hinder dan moet terechtkomen, maar in eerste instantie moet voor ons de totale hinder worden verlaagd, en dat hoeft niet in tegenspraak te zijn met een economische toekomst voor de luchthaven van Zaventem.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van het gemeenschappelijk landbouwbeleid op het omgevingsbeleid

– 773 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Deze vraag is een vervolgvraag op een vraag van vorige week.

In de plenaire vergadering van 30 november 2022 verklaarde minister Brouns dat wat betreft het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) alles conform de afspraken is gebeurd. Hij zei: "Vanaf het moment dat ik minister van Landbouw werd, heb ik dat belangrijke dossier van het gemeenschappelijk landbouwbeleid ter harte genomen. Volgens het mandaat dat aan de minister van Landbouw toekomt binnen de gemaakte afspraken daarrond heb ik ook de goedkeuringsprocedure verder doorlopen."

En op de vraag of er al een passende beoordeling werd ingediend, antwoordde de minister: "Ik herhaal dat alles gebeurd is conform de afspraken die wij daarover gemaakt hebben in de regering. Ik was als minister van Landbouw gemandateerd om dat te doen. Op basis van de discussie met de Europese Commissie in het kader van de goedkeuringsprocedure zal ook alles aangepast worden indien dat nodig is, inclusief wat het milieueffectrapport (MER) betreft."

U verklaarde in de commissie van vorige week, minister, dat het GLB ingediend is bij Europa alvorens u het dossier kon inkijken. Er zou geen MER en geen passende beoordeling opgemaakt zijn, terwijl dat volgens de GLB-verordening nodig is. U waarschuwde voor de rechtsonzekerheid ten opzichte van de landbouwers. Minister Brouns gaf aan dat het planmilieueffectrapport (plan-MER) aangepast zal worden als dat nodig is. Over de passende beoordeling heeft hij niets gezegd.

Er is een plan-MER opgesteld voor de eerste versie, met veel opmerkingen van de Europese commissie. Als het plan grondig bijgestuurd wordt, zal het plan-MER ook aangepast moeten worden.

Gisteren hebben we vernomen dat de Europese Commissie het plan van minister Brouns goedgekeurd heeft. Ik veronderstel dat dat zonder plan-MER was.

Nu, een plan-MER en een passende beoordeling goedkeuren, is de taak van het Departement Omgeving. Keurde het Departement Omgeving intussen de aangepaste versie van het plan-MER goed? Zo niet, waarom niet?

Werd er een passende beoordeling opgemaakt bij de eerste versie van het GLB dat naar Europa vertrok? Keurde het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) deze passende beoordeling goed, of waren er opmerkingen? Werd er intussen een passende beoordeling op de aangepaste versie aan het ANB voorgelegd?

Zijn er vanuit uw beleidsdomein nog andere belangrijke bijstellingen nodig op het GLB dat werd ingediend bij Europa en dat intussen dus ook werd goedgekeurd?

Welke impact heeft het goedkeuren van het GLB op het proces van het mestactieplan (MAP) en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De procedure voor de opmaak van een plan-MER is vastgelegd in regelgeving. Allereerst werd een kennisgeving opgesteld waarin het plan en de aanpak voor de milieueffectbeoordeling werd voorgesteld. Deze kennisgeving lag ter inzage tijdens de zomer van 2021 en er vond gelijktijdig een adviesronde plaats. In november 2021 werden de richtlijnen, die de inhoudelijke aanpak van het MER vastleggen, door het team MER van het Departement Omgeving gefinaliseerd. Vervolgens werd een ontwerp-MER opgesteld onder leiding van een erkend MER-coördinator. Dit ontwerp-MER ging samen met het ontwerp-GLB in openbaar onderzoek in het voorjaar van 2022. Gelijktijdig vond een adviesronde plaats. Het team MER heeft op verscheidene overlegmomenten zijn input en opmerkingen gegeven op de aanpak en inhoud van het MER.

In dit concrete dossier vonden, na de verwerking van de opmerkingen en adviezen, eveneens onderhandelingen plaats met de Europese Commissie, het departement Landbouw en – dat veronderstel ik toch – de minister. Naar aanleiding van deze onderhandelingen is het plan nog aangepast en het plan-MER bijgevolg ook. Dit aangepaste plan-MER werd, zeer recent, op 28 november 2022 ontvangen door het team MER. Het dossier is momenteel in behandeling. Het definitieve plan-MER voor het GLB werd bijgevolg nog niet goedgekeurd.

Als er een plan-MER opgemaakt wordt, dan wordt de passende beoordeling daarin geïntegreerd. Het aangepaste plan-MER werd maandag 28 november 2022 ontvangen. ANB, als bevoegde instantie om de passende beoordeling goed te keuren, werd hierover om advies gevraagd. Momenteel is het dossier in behandeling. De passende beoordeling werd bijgevolg nog niet goedgekeurd.

Het klopt – dat heb ik ook vernomen in de pers – dat het GLB door de Europese Commissie weliswaar zonder de passende beoordeling is goedgekeurd. Onze diensten zullen het dossier, zoals altijd, beoordelen op inhoud en ervoor zorgen dat het juridisch voldoende rechtszeker is.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, als ik het goed begrijp, heeft Europa, tegen de GLB-verordening in, een GLB goedgekeurd zonder plan-MER en zonder goedgekeurde passende beoordeling. Dat is alvast een vreemde manier van werken. Die goedkeuring van die passende beoordeling moet nog komen vanuit uw administratie. Mijn bijkomende vraag is dan welke vervolgstappen er dan nog zijn. Dit is een goedgekeurd GLB vanuit de Europese Commissie, maar moet de Vlaamse Regering dit GLB nog goedkeuren of is hiermee de kous af?

U hebt trouwens niet geantwoord op de vraag welke impact dit goedgekeurde GLB heeft op de lopende processen van het MAP en de PAS. Mijns inziens zitten daar tegenstrijdigheden, alvast met de plannen die voor het MAP op tafel lagen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik neem akte van de manier waarop de Europese Commissie werkt. Zonder MER of passende beoordeling keurt men daar een dossier goed. Het GLB zal samen met de passende beoordeling voor definitieve goedkeuring sowieso nog naar de regering komen. Die passende beoordeling is nodig voor een rechtszeker kader.

Het is wat het is. Ik heb het gisteren ook vernomen. Het is raar om zo te werken, maar wie ben ik om de Europese Commissie terug te fluiten? Als de Commissie zo gehandeld heeft, dan ga ik ervan uit dat dat een oké praktijk is. Ik weet ook niet hoe ik het moet bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik vind het net als u een zeer vreemde manier van werken. Wat mij vooral verontrust – dat is wat wij al de hele tijd vragen – is dat er voor de afstemming tussen het GLB, de PAS en het mestactieplan opnieuw geen stappen zijn gezet. Wij roepen op, minister, om dat te blijven doen en om een coherent verhaal naar de Vlaamse landbouwer te brengen. Nu lijkt het allemaal een beetje flipflopbeleid. Aan de ene kant wordt de landbouwer vanuit het GLB nog altijd voor een stuk gestimuleerd in de richting van grootschaligheid en innovatie, aan de andere kant weten we dat we een andere koers moeten varen, willen we de landbouwer een toekomst geven. Mij lijkt het heel belangrijk dat al die plannen op elkaar zijn afgestemd. Dat blijft de opdracht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.